

סוג הבחינה: א. בגרות לבתי ספר על-יסודיים
ב. בגרות לנבחנים אקסטרניים
מועד הבחינה: חורף תשע"ג, 2013
מספר השאלון: 131,001205

ת נ ך

2 יחידות לימוד

על פי תכנית הלימודים החדשה

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שעתיים וחצי.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני פרקים.
פרק ראשון – קטעים שנלמדו – (22×4) – 88 נקודות
פרק שני – קטע שלא נלמד – (4×3) – 12 נקודות
סה"כ – 100 נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: תנ"ך שלם בלי פירושים, בלי תוספות ובלי תרגום. מותר להשתמש בתנ"ך שיש בו מפות.
- ד. הוראות מיוחדות: (1) אל תעתיק את השאלה; כתוב את מספרה בלבד.
(2) התרכז בנושא. שים לב לכתב, לכתוב ולפיסוק.

הערה: בקטעים המצולמים מן התנ"ך בא השם המפורש בצורת ה'.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטייטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טייטה" בראש כל עמוד טייטה. רישום טייטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

ב ה צ ל ח ה !

/המשך מעבר לדף/

ה ש א ל ו ת

פרק ראשון — קטעים שנלמדו (88 נקודות)

ענה על ארבע מהשאלות 1-5 (לכל שאלה — 22 נקודות).

בכל אחת מהשאלות שבחרת ענה על סעיף א (חובה) (10 נקודות),

ועל שניים מהסעיפים ב-ד (לכל סעיף — 6 נקודות).

1. היסטוריוגרפיה

קרא מלכים ב, י"ח, 1-8, 13-25.

מלכים ב, י"ח, 1-8

א וַיְהִי בִּשְׁנַת שְׁלֹשׁ לְהוֹשֵׁעַ

ב בֶּן־אֱלֹה מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל מֶלֶךְ חֻזְקִיָּה בֶּן־אֲחִיז מֶלֶךְ יְהוּדָה: בֶּן־

עֶשְׂרִים וְחֲמֵשׁ שָׁנָה הָיָה בְּמַלְכוֹ וְעֶשְׂרִים וְתֵשַׁע שָׁנָה מֶלֶךְ

ג בִּירוּשָׁלַם וְשֵׁם אִמּוֹ אֲבִי בֶּת־זִכְרִיָּה: וַיַּעַשׂ הַיִּשְׂרָאֵל בְּעֵינֵי ה'־

ד כָּכָל אֲשֶׁר־עָשָׂה דָּוִד אָבִיו: הוּא הִסִּיר אֶת־הַבַּמֹּזוֹת וְשִׁבַּר

אֶת־הַמִּצֵּבֹת וְכָרַת אֶת־הָאֲשֵׁרָה וְכָתַת נָחֹשׁ הַנְּחֹשֶׁת אֲשֶׁר־

עָשָׂה מֹשֶׁה כִּי עָד־הַיָּמִים הָהֵמָּה הָיוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל מְקַטְרִים

ה לוֹ וַיִּקְרָא־לוֹ נְחֹשֶׁתֶן: בַּה' אֱלֹהֵי־יִשְׂרָאֵל בָּטַח וְאַחֲרָיו לֹא־

ו הָיָה כְּמֹהוּ בְּכָל מַלְכֵי יְהוּדָה וְאֲשֶׁר הָיוּ לִפְנָיו: וַיִּדְבֹק בַּה'־

ז לֹא־סָר מֵאַחֲרָיו וַיִּשְׁמַר מִצְוֹתָיו אֲשֶׁר־צִוָּה ה'־ אֶת־מֹשֶׁה:

ח וְהָיָה ה'־ עִמּוֹ בְּכָל אֲשֶׁר־יַעַז יִשְׁכִּיל וַיִּמְרֹד בְּמֶלֶךְ־אֲשׁוּר

וּלֹא עָבְדוּ: הוּא־הִפָּה אֶת־פְּלִשְׁתִּים עַד־עֵזָה וְאֶת־גְּבוּלֵיהָ

מִמִּגְדַל נּוֹצְרִים עַד־עִיר מִבְּצָר:

יג ובארבע עשרה שנה למלך חזקיה עלה סנחריב מלך-אשור
 יד על כל-ערי יהודה הבצרות ויתפשם: וישלח חזקיה מלך-
 יהודה אל-מלך-אשור ולכישה ולומר וחסאתי שוב מעלי
 את אשר-תתן עלי אשא וישם מלך-אשור על-חזקיה מלך-
 ט יהודה שלש מאות כפר-כסף ושלשים כפר זהב: ויתן חזקיה
 את-כל-הכסף הנמצא בית-ה: ובאוצרות בית המלך:
 טו בעת ההיא קצץ חזקיה את-דלתות היכל ה: ואת-
 האמנות אשר צפה חזקיה מלך יהודה ויתנם למלך
 זי אשור: וישלח מלך-אשור את-תרתן ואת-
 רב-סרים ואת-רבשקה מן-לכיש אל-המלך חזקיהו בחיל
 כבד ירושלם ויעלו ויבאו ירושלם ויעלו ויבאו ויעמדו
 יח בתעלת הברכה העליונה אשר במסלת שדה כובס: ויקראו
 אל-המלך ויצא אלהם אליקים בן-חלקיהו אשר על-הבית
 יט ושבנה הספר ויזאח בן-אסף המזכיר: ויאמר אליהם רבשקה
 אמרו-נא אל-חזקיהו כה-אמר המלך הגדול מלך אשור מה
 כ הבטחון הזה אשר בטחת: אמרת אך-דבר שפתים עצה
 כא וגבורה למלחמה עתה על-מי בטחת כי מרדת בי: עתה
 הנה בטחת לך על-משענת הקנה הרצוץ הזה על-מצרים
 אשר יסמך איש עליו ובא בכפו ונקבה כן פרעה מלך-
 כב מצרים לכל-הבטחים עליו: וכי-תאמרון אלי אל-ה:
 אלהינו בטחנו הלוא-הוא אשר הסיר חזקיהו את-במותיו
 ואת-מזבחתיו ויאמר ליהודה ולירושלם לפני המזבח הזה
 כג תשתחוו בירושלם: ועתה התערב נא את-אדני את-מלך
 אשור ואתנה לך אלפים סוסים אס-תוכל לתת לך רכבים
 כד עליהם: ואיך תשיב את פני פחת אחד עבדי אדני הקטנים
 כה ותבטח לך על-מצרים לרכב ולפרשים: עתה המבלעדי
 ה: עליתי על-המקום הזה להשחתו ה: אמר אלי עלה
 על-הארץ הזאת והשחיתה:

(שים לב: סעיפי השאלה בעמוד הבא.)

ענה על סעיף א (חובה).

א. קרא פסוקים 1-7 שלפניך.

(1) חזקיהו זוכה להערכה חיובית מאוד בספר מלכים.

הבא מפסוקים 1-7 שלפניך שלוש דוגמאות לדברי שבח המלמדים על הערכה חיובית כלפי חזקיהו, והסבר אותן. (6 נקודות)

(2) על פי פסוק 4 שלפניך, הסבר מהי ההצדקה לכך שחזקיהו כיתת את נחש הנחושת

שעשה משה על פי צו אלוהי. (4 נקודות)

ענה על שניים מהסעיפים ב-ד.

ב. קרא פסוקים 5-8 שלפניך.

(1) יש הרואים בפסוק 7 רמז לסיבה שחזקיהו העז למרוד באשור.

הסבר את הסיבה על פי רמז זה. (3 נקודות)

(2) קרא את דברי י' אמית שלפניך.

חזקיהו מלך יהודה... שהיה מן הסתם הרפתקן פוליטי שהעז למרוד באשור, כמעט הוביל את יהודה לעברי פי פחת [=אסון]. בימיו כבשה אשור חלק ניכר מיהודה, החריבה ערים רבות והגלתה את תושביהן, ואף הטילה מצור על ירושלים.

(י' אמית, היסטוריה ואידאולוגיה במקרא)

לדברי אמית, מה היה הסיכון במרד באשור?

הסבר במה הדמות של חזקיהו המצטיירת מדברי אמית שלפניך, שונה מדמותו

בפסוקים 5-8 שלפניך. (3 נקודות)

ג. קרא פסוק 22 שלפניך.

(1) על איזה מעשה של חזקיהו רבשקה מדבר בפסוק זה? (2 נקודות)

(2) האם העמדה של רבשקה כלפי המעשה הזה עולה בקנה אחד עם העמדה של

כותב ספר **מלכים** כלפי המעשה? נמק. (4 נקודות)

ד. קרא פסוקים 19-24 שלפניך.

(1) הסבר כיצד אפשר ללמוד מנאומו של רבשקה שהוא היה בקיא בנעשה ביהודה

בתחום המדיני ובתחום הצבאי. בסס את דבריך על הכתוב. (4 נקודות)

(2) בנאומו של רבשקה יש שורש מנחה המופיע שבע פעמים בפסוקים 19-24.

מהו שורש זה, ולשם מה רבשקה משתמש בו בנאומו? (2 נקודות)

שים לב: המשך הבחינה בעמוד 6.

.2. נבואה

קרא ישעיה, מ', 1-16.

א נחמו נחמו עמי יאמר
 ב אלהיכם: דברו על-לב ירושלם וקראו אליה כי מלאה
 צבאה כי נרצה עונה כי לקחה מיד ה' פפלים בכל-
 ג חטאתיה: קול קורא במדבר פנו דרך ה'
 ד ישרו בערבה מסלה לאלהינו: פל-גיא ינשא וכל-הר וגבעה
 ה ישפלו והיה העקב למישור והרכסים לבקעה: ונגלה פבוד
 ו ה' וראו כל-בשר יחדו כי פי ה' דבר: קול
 אמר קרא ואמר מה אקרא כל-הבשר חציר וכל-חסדו
 ז כצין השדה: יבש חציר נבל ציץ כי רוח ה' נשבה בו
 ח אכן חציר העם: יבש חציר נבל ציץ ודבר אלהינו יקום
 ט לעולם: על הר-גבה עלי-לך מבשרת ציון
 הרימי בפה קולך מבשרת ירושלם הרימי אל-תיראי
 י אמרי לערי יהודה הנה אלהיכם: הנה אדני ה' בחזק
 יבוא וזרעו משלה לו הנה שכרו אתו ופעלתו לפניו:
 יא פרעה עדרו ירעה בזרעו יקבץ טלאים ובחיקו ישא עלות
 יב מן-מדד בשעלו מים ושמים בזרת תפן
 וכל בשלש עפר הארץ ושקל בפלס הרים וגבעות במאזנים:
 יג מיתפן את-רוח ה' ואיש עצתו יודיענו: את-מי נועץ
 ויבינהו וילמדהו בארץ משפט וילמדהו דעת ודרך תבונות
 טו יודיענו: הן גוים פמר מדלי וכשחק מאזנים נחשבו
 טז הן איים פדק ישול: ולבנוז אין די בער וחיתו אין די
 עולה:

ענה על סעיף א (חובה).

א. קרא פסוקים 1-11 שלפניך.

בקטע זה יש פעלים רבים הקשורים בהשמעת קול.

(1) ציין ארבעה פעלים כאלה מארבעה פסוקים שונים. (4 נקודות)

(2) מה מבשר הקול לעם? בסס את דבריך על הכתוב. (6 נקודות)

ענה על שניים מהסעיפים ב-ד.

ב. הנבואה בקטע שלפניך נאמרה אחרי הצהרת כורש (עזרא, א'), ובכל זאת נראה כי העם חשש,

והנביא נאלץ לשכנע את מאזיניו לפעול על פי נבואתו.

(1) קרא פסוק 2 שלפניך.

על איזה חשש של העם אפשר ללמוד מדברי הנביא בפסוק זה?

בסס את דבריך על הכתוב.

(3 נקודות)

(2) מפסוקים 3-8 שלפניך, הבא ראיה המלמדת על חשש של העם, כפי שהוא בא לידי

ביטוי בדברי הנביא. הסבר את הראיה. (3 נקודות)

ג. קרא פסוקים 10-11 שלפניך.

(1) בפסוק 11 שלפניך ה' מדומה לרועה.

ציין שני מאפיינים של הרועה הבאים לידי ביטוי בפסוק. בסס את דבריך על הכתוב.

(3 נקודות)

(2) איזה מסר מבקש הנביא להעביר לעם באמצעות דימוי ה' לרועה? (3 נקודות)

ד. "והיה העקב למישור והרכסים לבקעה" (פסוק 4).

(1) לפי פסוק זה, איזה שינוי יתרחש בטבע בדרכם של שבי ציון? (3 נקודות)

(2) קרא גם **בראשית**, ל"ב, 28: "לא יעקב יאמר עוד שמך כי אם ישראל".

יש הטוענים שהנאמר ב**ישעיה**, מ', 4 רומז גם על שינוי בהתנהגות העם.

במה הדמיון בין פסוק זה ובין **בראשית**, ל"ב, 28 מסייע לבסס טענה זו?

(3 נקודות)

3. חכמה

קרא איוב, ל"ח, 1-20, 26.

איוב, ל"ח, 1-20

א וַיִּעַן הָאֱלֹהִים אֶת-אִיּוֹב
 ב מִנְהַסְעֵרָה וַיֹּאמֶר: מִי זֶה מוֹחֲשִׁיךָ עֵצָה בְּמַלְיָן בְּלִי-דַעַת: אֹדֶר-
 ד נָא כִּגְבֹר חֲלָצִיךָ וְאִשְׁאַלְךָ וְהוֹדִיעַנִי: אֵיפֹה הֵייתָ בַּיָּסְדִי-
 ה אָרֶץ הַגָּד אִם-יָדַעַת בִּינָה: מִי-שָׁם מִמְדִּיָה כִּי תִדַע אִם מִי-
 ו נָטָה עָלֶיךָ קוֹ: עַל-מָה אֲדַנְיָה הִטְבְּעוּ אִם מִי-יָדָה אֲבָן
 ז פְּנִתָה: בְּרוֹן-יַחַד כּוֹכְבֵי בֶקֶד וַיִּרְעוּ כָּל-בְּנֵי אֱלֹהִים: וַיִּסַּךְ
 ח בְּדַלְתַיִם יָם בְּגִיחוֹ מִרְחַס יֵצֵא: בְּשׁוּמֵי עֲנָן לִבְשׁוֹ וְעַד-פֶּלַח
 ט חֲתַלְתּוּ: וְאִשְׁבֹּר עָלָיו חֲקֵי וְאֲשִׁים בְּרִיחַ וּדְלַתַיִם: וְאֹמַר
 י עַד-פֹּה תָבֹא וְלֹא תִסֹּף וּפְאִלְשִׁית בְּגֵאוֹן גְּלוּךָ: הַמִּימִינֶיךָ
 יא צוּיֶיךָ בֶקֶד יִדְעֶתָה שְׁחַר מִקְמוֹ: לֹאחֹז בְּכַנְפוֹת הָאָרֶץ הַשְּׂחַר
 יב וַיִּנְעֲרוּ רְשָׁעִים מִמֶּנָּה: תִּתְהַפֵּךְ כַּחֲמֹר חוֹתָם וַיִּתִּיצְבוּ כַּמּוֹ
 יג לְבוֹשׁ: וַיִּמְנַע מִרְשָׁעִים אוֹרָם וַיִּזְרַע רָמָה תִּשְׁבֹּר: הַבָּאֵת
 יד עַד-נִבְכִי-יָם וּבַחֲקֹר אֶתְהוֹם הַתְּהַלְכֶת: הִנְגְלוּ לְךָ שְׁעָרֵי-
 טו מוֹת וְשַׁעֲרֵי צַלְמוֹת תִּרְאֶה: הַתְּבַנְנֶת עַד-דַּחְבֵי-אָרֶץ הַגָּד
 טז אִם-יָדַעַת כֹּלָה: אִי-זֶה הַדֶּרֶךְ יִשְׁכֹּן-אוֹר וְחֹשֶׁךְ אִי-זֶה
 טז מִקְמוֹ: כִּי תִקְחֶנּוּ אֶל-גְּבוּלוֹ וְכִי תִבִּין נְתִיבוֹת בֵּיתוֹ:

איוב, ל"ח, 26

טז לְהַמְטִיר עַל-אָרֶץ לֹא-אִישׁ מְדַבֵּר לֹא-אָדָם בּוֹ:

ענה על סעיף א (חובה).

א. קרא פסוקים 1-20 שלפניך.

בפסוקים אלה האל עונה לאיוב באמצעות שאלות רטוריות.
הבא מהפסוקים שלוש דוגמאות לשאלות רטוריות, והסבר כל אחת מהן.

ענה על שניים מהסעיפים ב-ד.

ב. קרא פסוקים 8-11 שלפניך וגם **בראשית**, א', 9-10.

(1) במה שונה תיאור בריאת הים בשני הקטעים? בסס את דבריך על הכתוב.

(3 נקודות)

(2) איזה מן הקטעים מדגיש יותר את עליונות האל על הים, לדעתך? נמק את דבריך,

ובסס אותם על הכתוב. (3 נקודות)

ג. קרא פסוק 26 שלפניך וגם **בראשית**, א', 28.

(1) תאר את מעמד האדם בעולם על פי כל אחד מן הכתובים. בסס את דבריך על הכתוב.

(3 נקודות)

(2) הסבר כיצד אפשר לראות במעמד האדם כפי שנרמז בפסוק 26 שלפניך מענה מסוים

לטענותיו של איוב. (3 נקודות)

ד. קרא גם את תגובת איוב על מענה ה', המובאת ב**איוב**, מ"ב, 1-6.

יש הטוענים שתגובת איוב מלמדת כי איוב הבין שלתהיותיו (=שאלותיו) אין בהכרח

תשובה הגיונית, אלא הן מובנות מתוך חוויה דתית.

הסבר על מה ב**איוב**, מ"ב, 1-6 אפשר לבסס טענה זו.

4. בריאה וראשית האנושות

קרא תהלים, ק"ד, 1-23, 35.

תהלים, ק"ד, 1-23

א בְּרַכֵּי נַפְשֵׁי אֶת־הַיְיָ אֱלֹהֵי גְדֻלַּת מְאֹד הוֹד וְהַדָּר
 ב לְבִשְׁתִּי: עֲטֵה־אֹזֶן בְּשִׁלְמָה נוֹטָה שָׁמַיִם פִּירִיעָה: הַמְקַרְה
 ד בַּמַּיִם עֲלִיּוֹתָיו הַשָּׁם־עָבִים רְכֹבֵי הַמַּהֲלָךְ עַל־כַּנְפֵי־רוּחַ: עֲשֵׂה
 ה מְלֹאכְיוֹ רוּחוֹת מְשֻׁרְתָיו אִשׁ לֵהִט: יִסַּד־אָרֶץ עַל־מְכוּנֶיהָ בַּל־
 ו תַּמוּט עוֹלָם וָעֶד: תַּהוֹם כְּלָבוּשׁ כְּפִיתוֹ עַל־הָרִים יַעֲמְדוּ־מַיִם:
 ז מִן־גִּיעַרְתָּךְ יִנוּסוּן מִן־קוֹל רַעְמֶךָ יַחְפוּזוֹן: יַעֲלוּ הָרִים יִרְדּוּ
 ח בְּקַעֲוֹת אֶל־מְקוֹם זֶה וְיִסַּדְתָּ לָהֶם: גְּבוּל־שִׁמְתָּ בַל־יַעֲבְרוּן
 ט בַּל־יִשְׁבוּן לְכַסּוֹת הָאָרֶץ: הַמְשַׁלַּח מַעֲיָנִים בַּנְּחָלִים בֵּין הָרִים
 י יַהֲלִכוּן: יִשְׁקוּ כַל־חֵיתוֹ שְׂדֵי יִשְׁבְּרוּ פְרָאִים צִמָּאִם: עֲלִיהֶם
 יא עוֹף־הַשָּׁמַיִם יִשְׁכּוּן מִבֵּין עֲפָאִים יִתְגַּו־קוֹל: מִשְׁקָה הָרִים
 יב מֵעֲלִיּוֹתָיו מִפְרֵי מַעֲשֵׂיךָ תִּשְׁבַּע הָאָרֶץ: מִצִּמְיַח חֲצִיר וּלְבַהֲמָה
 יג וְעֵשֶׂב לְעִבְדַת הָאָדָם לְהוֹצִיא לֶחֶם מִן־הָאָרֶץ: וַיִּזֶן וַיִּשְׂמַח
 יד לִב־אָנוּשׁ לְהַצְהִיל פָּנִים מִשֶּׁמֶן וְלֶחֶם לִבֶּב־אָנוּשׁ יִסַּעַד:
 טו יִשְׁבְּעוּ עֵצֵי הַיָּם אֲרָזֵי לְבָנוֹן אֲשֶׁר נָטַע: אֲשֶׁר־שָׁם צִפְרִים
 טז יִקְנְנוּ חֲסִידָה בְּרוֹשִׁים בֵּיתָה: הָרִים הַגְּבוּהִים לִיעֲלִים סְלָעִים
 טז מַחֲסֵה לְשֹׁפְנִים: עֲשֵׂה יָרַח לְמוֹעֲדִים שִׁמְשׁ יָדַע מִבּוֹאוֹ: תִּשְׁתַּחֲוֶה
 כז חֶשֶׁךְ וַיְהִי לַיְלָה בּוֹ־תִרְמַשׁ כַּל־חֵיתוֹ־יַעַר: הַכְּפִירִים שֹׁאֲגִים
 כח לְטָרֶף וּלְבַקֵּשׁ מֵאֵל אֲכָלָם: תִּזְרַח הַשֶּׁמֶשׁ יֵאֱסָפוּן וְאֵל־
 כט מְעוֹנְתָם יִרְבְּצוּן: יֵצֵא אָדָם לַפְעֹלוֹ וּלְעִבְדָתוֹ עַד־יִעָרֵב:

תהלים, ק"ד, 35

לה יתמו חטאים ו מן־הָאָרֶץ וְדֹשְׁעִים ו עוד אינם בְּרַכֵּי נַפְשֵׁי
 את־הַיְיָ הַלְלוּיָהּ:

ענה על סעיף א (חובה).

א. המזמור שלפניך הוא שיר הלל לה'.

- (1) הבא מפסוקים 1-23 שלפניך שלוש דוגמאות המבטאות את ההלל, והסבר כל דוגמה. (6 נקודות)
- (2) הסבר את הלך הרוח (=מצב הרוח) של המשורר, כפי שעולה מארבע המילים הפותחות את המזמור. (4 נקודות)

ענה על שניים מהסעיפים ב-ד.

ב. על פי המזמור שלפניך, מה שנברא אינו רק יפה, אלא גם תכליתי.

הבא מפסוקים 10-23 שלפניך שלוש דוגמאות לתכליתיות זו, והסבר כל דוגמה.

ג. קרא פסוקים 14-15 שלפניך וגם בראשית, ג', 17-19.

יש הטוענים שהמצב המתואר בתהלים, ק"ד, 14-15 הוא תיקון למצב המתואר בבראשית, ג', 17-19.

הסבר טענה זו. בסס את דבריך על שני הקטעים.

ד. קרא פסוק 35 שלפניך וגם את המדרש הבא.

אותם בריונים שהיו בשכונתו של ר' מאיר והיו מצערים אותו הרבה, היה מבקש ר' מאיר... עליהם שימותו. אמרה לו ברוריה אשתו: ... האם כתוב "יתמו חוטאים"?! .. "חטאים" כתוב, ועוד, המשך לסופו של הפסוק: "ורשעים עוד אינם"... אלא [=לכן] בְּקֶשׁ רַחֲמִים עֲלֵיהֶם שִׁיחֲזְרוּ בְּתִשׁוּבָה [ואז] – "ורשעים עוד אינם". ביקש [ר' מאיר] רחמים עליהם וחזרו בתשובה.

(תלמוד בבלי, מסכת ברכות, מתורגם מארמית לעברית)

על פי דברי ברוריה, איזו פעולה על האדם לבצע לאור פסוק 35, ואיך יראה העולם בעקבות פעולתו?

קרא בראשית, כ"ז, 1-29, 39-40.

בראשית, כ"ז, 1-29

א וַיְהִי כִּי-זָקֵן
 יַצְחָק וַתִּכְהֶינּוּ עֵינָיו מִרְאֹת וַיִּקְרָא אֶת-עֵשָׂו בְּנֵו הַגָּדֹל וַיֹּאמֶר
 ב אֵלָיו בְּנֵי וַיֹּאמֶר אֵלָיו הֲנִנִּי: וַיֹּאמֶר הִנֵּה-נָא זָקֵנְתִי לֹא יָדַעְתִּי
 ג יוֹם מוֹתִי: וְעַתָּה שֹׂא-נָא כְּלֶיךָ תְּלִיךָ וְקִשְׁתְּךָ וְצֹא הַשָּׂדֶה
 ד וְצֹדָה לִי צִידָה: וַעֲשֵׂה-לִי מִטְעָמִים כַּאֲשֶׁר אֲהַבְתִּי וְהִבִּיֵּאתָ
 ה לִי וְאָכְלָה בְּעַבְדְּךָ תְּבָרַכְךָ נַפְשִׁי בְּטָרִם אֲמוֹת: וְדַבְּקָה שְׁמֵעַת
 וּבְדַבַּר יַצְחָק אֶל-עֵשָׂו בְּנֵו וַיֵּלֶךְ עֵשָׂו הַשָּׂדֶה לְצֹד צִיד לְהַבִּיֵּא:
 ז וְדַבְּקָה אֲמֹרָה אֶל-יַעֲקֹב בְּנֵה לְאִמֹר הִנֵּה שְׁמַעְתִּי אֶת-אָבִיךָ
 ח מְדַבֵּר אֶל-עֵשָׂו אַחִיךָ לֵאמֹר: הִבִּיֵּאתָ לִי צִיד וַעֲשֵׂה-לִי
 ט מִטְעָמִים וְאָכְלָה וְאֲבָרַכְכָּה לִפְנֵי ה': לִפְנֵי מוֹתִי: וְעַתָּה
 י בְּנֵי שְׁמַע בְּקוֹלִי לֵאשֶׁר אֲנִי מְצֹוֶה אֹתְךָ: לֶךְ-נָא אֶל-הַצֹּאֵן
 יא וְקַח-לִי מִשָּׁם שְׁנֵי גְדִי עֲזִים טָבִים וְאֶעֱשֶׂה אִתָּם מִטְעָמִים
 יב לְאָבִיךָ כַּאֲשֶׁר אָהַב: וְהִבִּאתָ לְאָבִיךָ וְאָכַל בְּעַבְדְּ אֲשֶׁר
 יג יְבָרַכְךָ לִפְנֵי מוֹתוֹ: וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל-דַּבְּקָה אִמּוֹ הֵן עֵשָׂו
 יד אָחִי אִישׁ שָׂעִר וְאֲנֹכִי אִישׁ חֶלֶק: אוֹלִי יִמְשְׁנֵי אָבִי וְהִיִּיתִי
 טו בְּעֵינָיו כַּמִּתְעַתֵּעַ וְהִבִּאתִי עָלַי קָלְלָה וְלֹא בְרָכָה: וַתֹּאמֶר
 טז לוֹ אִמּוֹ עָלַי קָלְלַתְּךָ בְּנֵי אֲךָ שְׁמַע בְּקוֹלִי וְלֶךְ קַח-לִי: וַיֵּלֶךְ
 טז וַיִּקַּח וַיָּבֵא לְאִמּוֹ וַתַּעַשׂ אִמּוֹ מִטְעָמִים כַּאֲשֶׁר אָהַב אָבִיו:
 טז וַתִּקַּח דַּבְּקָה אֶת-בְּגָדֵי עֵשָׂו בְּנֵה הַגָּדֹל הַחֲמֹדֹת אֲשֶׁר אֹתָהּ
 טז בְּפִית וַתִּלְבַּשׂ אֶת-יַעֲקֹב בְּנֵה הַקָּטָן: וְאֵת עֹרֹת גְּדֵי הָעֲזִים
 טז הִלְבִּישָׁה עַל-יָדָיו וְעַל חֻלְקֹת צֹאֲרָיו: וַתִּתֵּן אֶת-הַמִּטְעָמִים
 טז וְאֶת-הַלֶּחֶם אֲשֶׁר עָשָׂתָה בְּיַד יַעֲקֹב בְּנֵה: וַיָּבֵא אֶל-אָבִיו
 טז וַיֹּאמֶר אָבִי וַיֹּאמֶר הֲנִנִּי מִי אַתָּה בְּנֵי: וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל-אָבִיו
 טז אָנֹכִי עֵשָׂו בְּכֹדֶךָ עָשִׂיתִי כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ אֵלָי קוּם-נָא שָׁבָה
 טז וְאָכְלָה מִצִּידִי בְּעַבְדְּךָ תְּבָרַכְנִי נַפְשְׁךָ: וַיֹּאמֶר יַצְחָק אֶל-בְּנֵו
 טז מִה-זֶה מַהֲרַת לְמַצֵּא בְּנֵי וַיֹּאמֶר כִּי הִקְרָה ה' אֱלֹהֶיךָ
 טז לִפְנֵי: וַיֹּאמֶר יַצְחָק אֶל-יַעֲקֹב גְּשֵׂה-נָא וְאִמְשַׁךְ בְּנֵי הָאֲתָהּ

ציד

כב זֶה בְּנֵי עֵשָׂו אִם-לֹא: וַיִּגַּשׁ יַעֲקֹב אֶל-יִצְחָק אָבִיו וַיִּמְשָׁהוּ
 כג וַיֹּאמֶר הַקֵּל קוֹל יַעֲקֹב וְהַיָּדַיִם יְדֵי עֵשָׂו: וְלֹא הִפְדִּיזוּ כִּי-הָיוּ
 כד יָדָיו כִּיְדֵי עֵשָׂו אָחִיו שְׁעָרֹת וַיְבָרְכֵהוּ: וַיֹּאמֶר אֵתָּה זֶה בְּנֵי
 כה עֵשָׂו וַיֹּאמֶר אָנֹכִי: וַיֹּאמֶר הַגִּשָּׂה לִי וְאֹכְלָה מִצֵּיד בְּנֵי לְמַעַן
 כו תְּבָרְכֶנֶךָ נַפְשִׁי וַיִּגַּשְׁ-לוֹ וַיֹּאכַל וַיָּבֵא לוֹ יַיִן וַיִּשְׁתָּ: וַיֹּאמֶר אֱלֹהֵי
 כז יִצְחָק אָבִיו גִּשָּׂה-נָא וּשְׁקָה לִי בְּנֵי: וַיִּגַּשׁ וַיִּשְׁקָלוּ וַיֵּרַח אֶת-רֵיחַ
 כח בְּגָדָיו וַיְבָרְכֵהוּ וַיֹּאמֶר רְאֵה רֵיחַ בְּנֵי כְרִיחַ שְׂדֵה אֲשֶׁר בָּרַכְוּ
 כט ה': וַיִּתֵּן-לָךְ הָאֱלֹהִים מִטַּל הַשָּׁמַיִם וּמִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ וְרֹב
 דגן וְתִירֹשׁ: יַעֲבֹדוך עַמִּים וַיִּשְׁתַּחֲוּ לָךְ לְאֲמִים הִנֵּה גְבִיר
 לְאֲחִיךָ וַיִּשְׁתַּחֲוּ לָךְ בְּנֵי אֲמֶךָ אֲדָרִיךָ אֲרוּר וּמִבְּרַכְיֶךָ בְּרוּךְ:

בראשית, כ"ז, 39-40

לט וַיַּעַן יִצְחָק אָבִיו וַיֹּאמֶר אֱלֹהֵי הַנְּה מִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ
 מ וְהִנֵּה מוֹשָׁבֶךָ וּמִטַּל הַשָּׁמַיִם מֵעַל: וְעַל-חֲרָבֶךָ תַּחֲיֶה וְאֶת-
 אֲחִיךָ תַעֲבֹד וְהִנֵּה כְּאֲשֶׁר תִּרְדֵּי וּפְרַקֵּת עָלוּ מֵעַל צוּאָרְךָ:

(שים לב: סעיפי השאלה בעמוד הבא.)

ענה על סעיף א (חובה).

א. "ויאהב יצחק את עשו... ורבקה אהבת את יעקב" (בראשית, כ"ה, 28).

(1) כיצד הכינוי של עשו בפסוק 5 והכינוי של יעקב בפסוק 6 שלפניך מבטאים את היחס

של כל הורה לבנו האהוב? (5 נקודות)

(2) הבא מפסוקים 1-29 שלפניך דוגמה נוספת המעידה שיצחק העדיף את עשו, ודוגמה

נוספת המעידה שרבקה העדיפה את יעקב, והסבר כל דוגמה. (5 נקודות)

ענה על שניים מהסעיפים ב-ד.

ב. קרא פסוקים 1, 6-27 שלפניך.

יצחק היה עיוור, ולא יכול לזהות את יעקב באמצעות חוש הראייה. רבקה ידעה שיצחק

יסתמך על חושים אחרים כדי לזהות את העומד לפניו.

ציין שלושה חושים שעליהם הסתמך יצחק, והסבר כיצד הוטעה כל חוש על ידי יעקב ורבקה.

ג. יצחק אומר בברכתו לעשו: "ועל חרבך תחיה" (פסוק 40).

קרא את שני הפירושים שלפניך.

רשב"ם: "[על] אומנותך שהייתה ציד חיות בכלי זייןך" [=בנשק שלך].

רמב"ן: "יחיה במלחמותיו כי ינצח ולא ייפול בחרב אויב".

איזה משני הפירושים מתאים יותר למסופר בבראשית, כ"ז שלפניך? נמק את דבריך.

ד. קרא פסוקים 6-29 שלפניך.

(1) קרא גם בראשית, כ"ט, 20-26.

אפשר לראות בסיפור על לבן, שהחליף את רחל בלאה, ביקורת מרומזת על התנהגותו

של יעקב כלפי אביו בפסוקים 6-29 שלפניך.

הסבר ראייה אחת מבראשית, כ"ט, 22-26 היכולה לבסס טענה זו. (3 נקודות)

(2) גם בפסוקים 6-29 שלפניך נרמזת ביקורת על יעקב.

ציין והסבר דוגמה אחת לביקורת זו. (3 נקודות)

שים לב: המשך הבחינה בעמוד 16.

פרק שני — קטע שלא נלמד (12 נקודות)

ענה על שלוש שאלות: על שאלה 6 (חובה), ועל שתיים מהשאלות 7-9 (לכל שאלה — 4 נקודות).

קרא שופטים, א', 1-21.

א ויהי אחרי מות יהושע וישאלו בני ישראל ביהוה לאמר מי
 ב יעלה לנו אל-הפנעני בתחלה להלחם בו: ויאמר יהוה
 ג יהודה יעלה הנה נתתי את-הארץ בידו: ויאמר יהודה
 ד לשמעון אחיו עלה אתי בגדלי ונלחמה בפנעני והלכתי גם-
 ה אני אתך בגורלך וילך אתו שמעון: ויעל יהודה ויתן יהוה את
 ו הפנעני והפראי בידם וכוס בבזק עשרת אלפים איש: וימצאו
 ז את-אדני בזק בבזק וילחמו בו ויפו את-הפנעני ואת-הפראי:
 ח וינס אדני בזק וירדפו אחריו ויאחזו אותו ויקצצו את-בהנות
 ט ידיו ורגליו: ויאמר אדני-בזק שבעים מלכים בהנות ידיהם
 י ורגליהם מקצצים היו מלקטים תחת שלחני כאשר עשיתי
 יא בן שלם-לי אלהים ויביאהו ירושלם וימת שם:
 יב וילחמו בני-יהודה בירושלם וילכדו אותה ויכוה לפי-חרב
 יג ואת-העיר שלחו באש: ואחר ירדו בני יהודה להלחם בפנעני
 יד וישב הזר והנגב והשפלה: וילך יהודה אל-הפנעני היושב
 טו בחברון ושם-חברון לפנים קרית ארבע ויכו את-שש ואת-
 טז אחימן ואת-תלמי: וילך משם אל-יושבי דביר ושם-דביר
 טז לפנים קרית-ספר: ויאמר כלב אשר-יפה את-קרית-ספר
 יז ולכדה ונתתי לו את-עכסה בתי לאשה: וילכדה עתניאל
 יח בן-קנז אחי כלב הקטן ממנו ויתן-לו את-עכסה בתו לאשה:
 יט ויהי בבואה ותסיתהו לשאל מאת-אביה השדה ותענח מעל
 כ החמור ויאמר-לה כלב מה-לך: ותאמר לו הבה-לי ברכה
 כא כי ארץ הנגב נתתני ונתתה לי גלת מים ויתן-לה כלב את
 כב גלת עלית ואת גלת תחתית: ובני קיני חתן
 כג משה עלו מעיר התמרים את-בני יהודה מדבר יהודה אשר
 כד פנגב ערד וילך וישב את-העם: וילך יהודה את-שמעון
 כה אחיו ויכו את-הפנעני וישב צפת ויחרימו אותה ויקרא את-
 כו שם-העיר חרמה:

* גלת מים = מעיינות מים

יח וַיִּלְכְּדוּ יְהוּדָה אֶת־עֵזָה וְאֶת־גְּבוּלָהּ וְאֶת־
 ט אֲשַׁקְלוֹן וְאֶת־גְּבוּלָהּ וְאֶת־עַקְרוֹן וְאֶת־גְּבוּלָהּ: וַיְהִי הֵן
 אֶת־יְהוּדָה וַיִּרְשׁ אֶת־הָהָר כִּי לֹא לְהוֹרִישׁ אֶת־יֹשְׁבֵי הָעֵמֶק
 כ כִּי־רָכַב בְּרוּל לָהֶם: וַיִּתְּנוּ לְכָל־בֶּן־אֶת־חֶבְרוֹן כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר
 כא מֹשֶׁה וַיִּרְשׁ מֹשֶׁם אֶת־שְׁלֹשָׁה בְנֵי הָעֵנֶק: וְאֶת־הַיְבוּסִי יָשַׁב
 יְרוּשָׁלַם לֹא הוֹרִישׁוּ בְנֵי בְנֵי־מִן וַיָּשַׁב הַיְבוּסִי אֶת־בְּנֵי בְנֵי־מִן
 בְּיְרוּשָׁלַם עַד הַיּוֹם הַזֶּה:

ענה על שאלה 6 (חובה).

6. בקטע שלפניך יש לשבט יהודה תפקיד חשוב בכיבוש הארץ.
 הבא מן הקטע שתי דוגמאות לביסוס קביעה זו, והסבר אותן.

ענה על שתיים מהשאלות 7-9.

7. קרא פסוקים 5-7 בקטע שלפניך.
- א. הבא מפסוקים אלה ראיה לאכזריות של אדני בזק. (2 נקודות)
- ב. כיצד אפשר ללמוד מפסוקים אלה שאדני בזק הכיר באכזריותו לפני מותו? בסס את דבריך על הכתוב. (2 נקודות)
8. קרא פסוקים 12-15 בקטע שלפניך.
- א. בזכות איזה מעשה ניתנה עכסה לעתניאל לאישה? (2 נקודות)
- ב. על פי פסוק 15, הסבר מדוע עכסה לא הייתה מרוצה מהשטח שניתן לה. (2 נקודות)
9. קרא פסוק 8 ופסוק 21 בקטע שלפניך.
 הסבר מהי הסתירה בין שני הפסוקים.

בהצלחה!